

Özel Gereksinimli Çocuğa Sahip Annelerde Sosyal Desteğin Önemi

- Yrd. Doç. Dr. Özlem ERSOY*
- Arş. Gör. Uzm. Neslihan ÇÜRÜK*

Öz

Bu makale, özel gereksinimli çocuğa sahip anneler için sosyal desteğin önemini ve nasıl sağlanabileceğini saptamak amacıyla hazırlanmıştır. Kişiyi olumsuz durumlarla daha kolay baş etmeyi sağlayan sosyal destek, yaşam için önemli bir gereksinimdir. Toplum bireyleri yaşamda zaman zaman sosyal desteğe ihtiyaç duyabilmektedirler. Özel gereksinimli bir çocuğa sahip olma durumu da bu durumlardan bir tanesidir. Bu durumda anneler için sosyal desteğin önemi yadsınamaz bir hal almaktadır. Özel gereksinimli çocuğu olan annelerin çocuklarının bakım zorluğunun, depresyonu tetiklediği ve çocuklarının durumu ile ilgili babalardan daha çok endişelendikleri görülmektedir. Bu durumda ise annelerin aldıkları sosyal destekten babalara göre daha fazla etkilendikleri saptanmıştır. Sosyal destek, çok boyutlu bir yapı olup, Duygusal Destek ve Araçsal Destek olmak üzere iki genel başlık altında toplanabilmektedir. Bu destek ebeveyn destek grubu ve internet kaynakları yöntemleriyle sağlanabilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Sosyal destek, özel gereksinimli çocuklar, özel gereksinimli çocukların anneleri.

Abstract

The Importance of Social Support for the Mothers of the Children Who Have Special Needs

This article is prepared with the aim to determine the importance of social support for the mothers of the children who have special needs and how this support can be provided. Social support, which helps the individual to deal with negative situations, is an important need for life. Individuals of the society may be in need of social support from time to time. Having a child with special needs is one of these situations. Under these circumstances, social support for mothers has an undeniable importance. It is observed that the difficulty in caring children with special needs triggers mothers' depression and mothers are more anxious about their children than fathers. Therefore, it is found out that the mothers are more affected by the social support they receive compared to fathers. Social support is a multidimensional structure, and can be grouped into two general headings as Emotional Support and Instrumental Support. This support can be provided through Parent Support Group and Internet Sources.

Key Words: Social support, children with special needs, the mothers of the children with special needs.

(*) Gazi Üniversitesi, Mesleki Eğitim Fakültesi, Çocuk Gelişimi Eğitimi Bölümü, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Anabilim Dalı.

Giriş

Özel gereksinimli bir çocuğa sahip olmak aileler için kaygı verici bir durumdur. Aileler, özel gereksinimli bir çocuğa sahip olmanın getirdiği birden fazla değişik durumla karşı karşıya gelmekte ve farklı gelişim özellikleri sergileyen bu çocukların bakımlarından eğitimlerine kadar uzanan gereksinimlerini karşılamakta güçlük çekebilmektedirler. Çocuklarının engelli olduğunu öğrenmelerinin ardından hem engele hem de çocuklarının gereksinimlerine cevap vermeye çalışan anne babalar için sosyal desteğin önemli olduğu bilinmektedir (Lusting ve Akey, 1999:260). Sosyal destek, kaygı verici durumları ortadan kaldırmaya bile kişilerin endişe düzeylerini düşürmekte ve kişilerin daha iyimser, kendilerini daha fazla kontrol edebilir, stresle başa çıkmak için yeni yollar deneme konusunda daha istekli olmalarını sağlamaktadır (Baltaş, 2007:150).

Özel gereksinimli çocuğa sahip annelerin çocuğunun günlük bakım ve sorumluluklarının çoğunu kendi üzerine aldıkları görülmektedir (Marcenko ve Meyers 1991:186). Babalarla karşılaştırıldığında annelerin, özel gereksinimli çocukları için bakım sağlamakta daha fazla zaman harcamakta oldukları ve bakım yükünü daha fazla algıladıkları saptanmıştır. Çocuğun davranışları ve sağlık durumu üzerinde annelerin babalardan daha önemli bir etkiye sahip oldukları tespit edilmiştir (Heller ve diğ., 1997:407). Engelli çocuğu olan annelerin çocuklarının bakım zorluğunun, depresyonu tetiklediği ve (Gowen ve diğ., 1989:259) çocuklarının durumu ile ilgili annelerin babalardan daha çok endişelendikleri görülmektedir (Baykoç-Dönmez ve diğ., 2000:19). Bu durumda ise annelerin aldıkları sosyal destekten babalara göre daha fazla etkilendikleri saptanmıştır (Krauss, 1993: 393). Bunun yanı sıra tek yaşayan annelerin birlikte yaşayan ailelerden daha fazla stres yaşadıkları da göz ardı edilemeyecek bir durumdur (Beckman, 1983: 150).

Gottlieb'e göre (1983) sosyal destek, sözel veya sözel olmayan bilgi ve tavsiyeler, yardımlar, sosyal ortamlar tarafından kişiye verilen duygusal destek ve davranışlar olarak tanımlanırken (Akt: Marcenko ve Meyers ,1991:186), Caplan ve Kullilea'e (1976) göre kısa dönemli krizlerin ve yaşam geçişlerinin, uzun dönemli güçlüklerin, streslerin ve yoksunlukların üstesinden gelmek için uyumsal yeterliliği geliştirmeye yönelik hizmet veren bireyler ya da gruplar arasındaki bağlanmalar şeklinde tanımlanmıştır (Akt: Kazak ve Marvin, 1984:69). Kişiye önemli bir halkanın parçası olduğu ve sevildiğini hissettirmekte olan sosyal destek, aynı zamanda bireylerin sadece psikolojik sağlığını değil, fiziksel sağlığını da etkilemekte, tutum ve davranışlar üzerinde büyük bir etkisinin de olduğu bilinmektedir (Crnic ve diğ., 1983:209). Dolayısıyla yeterli destek sistemi özel gereksinimli çocukların ailelerinin kendilerini iyi hissetmelerini sağlamak açısından anahtar bir faktördür. Bu destek genel olarak aileye düzenli bir gelir, yeterli bir sağlık güvencesi, ev desteği ve aynı zamanda aileyi ve arkadaşları korumak gibi özellikleri içermelidir. Tüm bunlara rağmen aile daha fazla desteğe gereksinim duyabilmektedir (Allen ve Cowdery, 2005:166-167). Nitekim özel gereksinimli çocuğu olan anneler, normal gelişim gösteren çocuğa sahip annelerden daha fazla sosyal destek almalarına rağmen daha çok sosyal desteğe gereksinim duyduklarını ifade etmektedirler (Kazak,1987:137). Annenin sosyal çevresi, annenin sağlığını belirlemede resmi ya da gayri resmi destekten daha etkili bir rol oynamaktadır (Seltzer ve Krauss 1989: 303). Özel gereksinimli çocuğu olan anne ve babaların birinci derecede kendi ailelerinden destek aldıkları ve arkadaş desteklerinin az olduğu görülmektedir. Anne ve babaların bir kısmı destek alabilecekleri bir kimsenin olmadığını, en çok destek aldıkları kişilerin ise sırasıyla en çok eşleri, anneleri ve kardeşleri olduğunu belirtmektedirler. Algılanan destekten memnuniyetin ise destek sayısı arttıkça arttığı ve

buna bağlı olarak da depresyonun azaldığı görülmektedir (Yurdakul ve Girli, 1999:1).

Özel gereksinimli çocuğu olan annelerin davranış özelliklerine baktığımızda, sosyal destek almayı stres yaşayan annelerin tutum ve davranışları daha az pozitifken, sosyal destek alan annelerin önemli ölçüde daha pozitif davranışlar sergiledikleri görülmektedir. Ayrıca sosyal desteğin annelerin hayattan aldığı tatmini artırdığı ve stres etkilerini hafiflettiği yapılan çalışmalarla da tespit edilmiştir. Sosyal desteğin, anne-bebek ilişkilerine etkisine baktığımızda, anne-bebek ilişkilerini olumlu yönde etkilediği ve bu durumun çocukların gelişimlerinde doğrudan rol oynadığı görülmektedir (Crnic ve diğ. 1983: 209). Annenin aldığı sosyal destekle uyarıcı çevre düzeyi arasında pozitif ilişki görülürken, anne-çocuk stres düzeyi ile negatif bir ilişki olduğu görülmektedir. Annenin sosyo-ekonomik koşulları, anne veya çocuk değişkenlerinin en iyi belirleyicisi olmakta, annelerin stresinin yüksek olması ve düşük sosyal desteğe sahip olması çocuklar için daha az uyarıcı çevre olanağı sağlamaktadır (Adamakos ve diğ., 1986: 463). Anne babalara verilen sosyal desteğin büyüklüğünün, miktarının artmasından ailelerin ruh sağlığının olumlu yönde etkilendiği ve buna bağlı olarak da, anne babaların daha pozitif tutumlar sergiledikleri, çocukla oyun oynama fırsatlarının arttığı, çocuklarının davranış ve gelişimlerinde daha olumlu etkileri olduğu görülmektedir (Dunst ve Trivette 1986: 403; Hong ve diğ., 2001: 154).

Sosyal destek, çok boyutlu bir yapı olup, farklı destek kaynaklarından doyum alınması yanı sıra, aile için gerekli olan destek kaynaklarının sayısını da ifade etmektedir. Bu destek tipleri, Duygusal Destek ve Araçsal Destek olmak üzere iki genel başlık altında toplanabilmektedir (Marcenko ve diğ., 1991: 186; Kaner, 2003:58).

Duygusal destek, dinlemeyi içermekte ve içinde bulunulan koşullara göre araçsal desteğe eşit

düzeyde ya da ondan daha da önemli olabilmektedir. Bireyin kişisel sorunlarını ve özel konularını konuşup paylaşabileceği birilerinin yani sırdaş ilişkilerin varlığı, bireylere kısa ya da uzun süreli sorunların yarattığı katlanılması güç durumlar için direnme gücü sağlamakta, yalnız olmadıkları, önemli ve değerli oldukları duygusunu vererek onları rahatlatmaktadır. Kişilerin yakın ilişki ve başkalarıyla birlikte olma gereksinimlerini doyumakta ve bu yolla stresi azaltmakta ya da önlemektedir (Marcenko ve diğ., 1991:186; Kaner, 2003:58).

Araçsal destek tipi ise bilgisel ya da maddi destek olarak da adlandırılmakta ve bilgi vermeyi, tavsiyelerde bulunmayı, geri bildirimleri, parasal ve materyal yardımını, bakım ve eğitimle ilgili yardımları ve benzerlerini içermektedir. Problemleri tanımaya, anlamaya ve bu durumla başa çıkmaya yardım etmektedir. Bireye engelle ilgili hizmetler, kurumlar, kaynaklar ve yasalar hakkında bilgi vererek, problem durumlarla başa çıkabilme yolları sağlamaktadır. Maddi sorunlara doğrudan çözümler getirerek ya da aile bireylerine rahatlamak ve boş zaman etkinliklerine daha çok katılabilmek için gerekli zamanı sağlayarak gerilimi azaltmaktadır (Kaner, 2003:58). Kaliteli, açıklanabilir, uygulanabilir, gezici, hem resmi hem de gayri resmi bir bilgilendirme aile bireyleri için çok faydalı olmakta ve onların kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamaktadır (Herman ve Marcenko, 1997:458). Özel gereksinimli çocukların ailelerinin gereksinimleri incelendiğinde, annelerin %90,90'ının benzer özellikte çocuğu olan anne babalar için hazırlanmış yazılı materyalleri okuma, babaların ise %84'ünün çocuğa bazı becerileri öğretebilme konusunda bilgi gereksinimlerinin öncelikli gereksinimleri olduğu görülmüştür (Sucuoğlu, 1995:10). Ayrıca ailelerin kendilerini bilgilendirmeye yönelik çalışmalara olumlu yaklaştıkları, ancak bilgi vermenin yanı sıra uygulamalı çalışmalara daha fazla yer verilmesi gerektiğini ifade ettikleri saptanmıştır (Yıldırım ve Arı, 1997: 477). Bu gereksinimlerin karşılanmadığı

durumlarda, yani anne ve babaların çocuklarının engeliyle ilgili yeterli bilgiye ve beceriye sahip olamamaları durumunda ise daha çok kaygı ve stres yaşamakta oldukları tespit edilmiştir (Burden ve Thomas, 1986: 165-171).

Ailelere sağlanan sosyal destek kadar bu desteğin nasıl sağlandığı da önemlidir. Sosyal destek sağlamada 2 temel yöntemden yararlanılmaktadır. Bunlar ebeveyn destek grubu ve internettir.

Ebeveyn destek grubu, çocuğu yeni tanı almış ailelere, çocuğu benzer veya aynı tanıyı almış olan aileler tarafından sağlanan destektir. Bu tür gruplar yapılandırılmamış ya da yapılandırılmış olabilmektedir. Her iki çalışmanın da anne ve babalara çok fazla katkısı bulunmaktadır. Ancak, aile destek gruplarının herkes için yararlı olmadığı da görülebilmektedir. Nitekim, bazı anne babalar deneyimlerini anlatırken veya başkalarını dinlerken daha çok stres olabilmektedir. Bu yüzden aile destek gruplarının etkisi, katılan anne babaların kişilik özelliklerine göre de değişebilmektedir (Hallahan ve Kaufman, 2003:501-502).

Anne babalar için internet kaynakları ise engelli çocukların aileleri için mükemmel bir bilgi kaynağı durumundadır. Engelliler ve engelli çocuğa sahip aileler için milyonlarca mail grubu, haber grubu ve internet sitesi bulunmaktadır. Mail ve haber grupları sayesinde engelli çocukların aileleri, birbirleriyle, engelli bireylerle iletişim kurmakta ve uzmanların teorik bilgilerinden yararlanmaktadırlar. Mail ve haber grupları özel engellerle ilgili olabildiği gibi daha genel başlıklarla da ilgili olabilmektedir (Hallahan ve Kaufman, 2003:501-502).

Dyson'ın (1993) çalışmasında özel gereksinimli çocuğa sahip ailelerin, anne-babalığa ilişkin stres seviyelerinin yüksek olduğu ve bu durumdan aile içi ilişkilerinin etkilendiği tespit edilmiştir. Ailelerdeki stresin seviyesini anlayabilmek için yapılan araştırmalarda ortaya iki değişken konulmuştur. Bun-

lardan biri sosyal destek, diğeri ise çocuğun gereksinimlerine cevap verebilmedir. Araştırmacılara göre, ailelerin stres seviyeleri aldıkları bilgi desteği ile ilişkilidir. Genellikle daha fazla sosyal destek alan ailelerin stres seviyesi düşük bulunmuştur. Bunun sonucunda da sosyal destek, stresin ilacı ve tamir edicisi olarak tanımlanmıştır (Beckman, 1991:585-586). Ailelere destek sayısı arttıkça da aile içi problemleriyle ve günlük hayatla ilgili stresle daha kolay başa çıkabildiği tespit edilmiştir. Ailenin aldığı organize yardımların ailenin olumlu bir tutum içine girmesinde önemli bir etken olduğu bilinmektedir (Lehman ve Irvin, 1996: 335).

Özel gereksinimli çocuğu olan aileler, çocuklarının engeline uyum sağlamaya çalışırken öte yandan da engelin beraberinde getirdiği maddi güçlüklerle de baş etmek durumunda kalmaktadırlar. Annenin sağlık sorunları çözüldüğünde, maddi durumu düzeldiğinde aldığı sosyal desteğin düzeyi arttığında, stres düzeyinin azaldığı görülmektedir (Cameron ve Armstrong, 1991:301). Stresin süresine bakılmaksızın, desteklerin kontrol edilemeyen stres için eşit oranda yararlı olduğu görülmektedir. Özellikle maddi desteğin, kontrol edilebilen stres için, yapılan bilgilendirme desteğinden daha yararlı olduğu saptanmıştır (Chen ve Tang, 1997:473). Ailelerin düzenli bir işinin olmamasından kaynaklanan maddi sıkıntıları nedeniyle gereksinimlerini karşılayamadıkları ve bu nedenle güven duygusundan yoksun oldukları görülmektedir (Saetermoe ve diğ., 2004:1032). Ailenin çocuğunun engelli olmasının yanı sıra düşük gelir seviyesine sahip olması ve sosyal destekten yeterince faydalanamaması durumunda, kendi hayatındaki normal stresle başa çıkamadığı bu durumda ise kritik veya pratik problemleri çözmekte akılcı bir yöntem izleyemediği görülmektedir (Knussen ve Slopper, 1992: 241).

Sonuç olarak, sosyal destek, özel gereksinimli çocuğu olan annelerin sağlığı için büyük bir öneme

sahiptir. Özel gereksinimli çocuğun yaşı ne olursa olsun anneler her dönemde sosyal desteğe gereksinim duyabilmektedir. Etkili bir sosyal destek hem annelerin sağlığı hem de çocukların gelişimi bakımından oldukça önemlidir. Kendisinin yalnız ve çaresiz olmadığını hisseden anne, kendi yaşamından doyum aldığı için diğer aile üyeleriyle de daha sağlıklı ilişkilere girebilmektedir. Engel hakkında bilgi ve yardım alan anne, bu problemlili durumla daha kolay baş edebilmektedir. Bu sayede özel gereksinime sahip çocuğun hem ruhsal hem de gelişimsel gereksinimleri karşılanarak, gelişimi sekteye uğramamaktadır. Özel gereksinimli çocuk,

eğitiminde ulaşabileceği son noktaya daha rahat ve kolay bir şekilde ulaşırken anneler de çocukları hakkında daha bilinçli hale gelerek beklentileri bu doğrultuda geliştirebilmektedirler. Bu nedenlerden dolayı bu annelere hem devlet hem de özel okullarda gereksinim duydukları sosyal destek düzeyine göre bireysel ve grup halinde anne baba eğitimi hizmetleri sunulabilir. Bu hizmetler, uzman kişiler tarafından her ailenin gereksinimleri ve beklentileri saptanarak ve yeterli süre sağlanarak yapılabilir. Ayrıca annelere bir araya gelerek yapabilecekleri aktivitelerle rahatlama imkanı verilerek daha mutlu ve topluma uyumlu bireyler olmaları sağlanabilir.

KAYNAKÇA

Adamakos, H., Ryan, K., Ulman, D. G., Pascoe, J., Diaz, R., Chessare, J. (1986). Maternal Social Support as a Predictor of Mother-Child Stres and Stimulation. *Child Abuse and Neglect*. 10, pp: 463-470.

Allen, K. E. and Cowdery, E. G. (2005). *The Exceptional Child: İncusion in Early Childhood Education*. United States: Thomson Delmar Learning.

Baltaş, Z. (2007). *Sağlık Psikolojisi. Halk Sağlığında Davranış Bilimleri*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Baykoç, D. N., Bayhan, P. ve Artan, İ. (2000). Engelli Çocuğa Sahip Ailelerin Beklentileri ve Endişe Duydukları Konuların İncelenmesi. *Sosyal Hizmetler Dergisi*. 1 (11) s: 16-23.

Beckman, P. J. (1983). Influence of Selected Child Characteristic on Stres in Families of Handicapped Infants. *American Journal Mental Deficiency*. 88 (2) pp: 150-156.

Beckman, P. J. (1991). Comparison of Mothers' and Father's Perceptions of The Effect of Young Children with and without Disability. *American Journal on Mental Retardation*. 95 (5) pp: 585-595.

Burden, R. and Thomas, D. (1986). Working with Parents of Exceptional Children: The Need for More Careful Thought and More Positive Action. *Disability and Society*. 1 (2) pp: 165-171.

- Cameron, S. J. and Armstrong, S., M. (1991). Stress, Coping, and Resources in Mothers of Adults with Developmental Disabilities. *Counselling Psychology Quarterly*. 4(4) pp: 301-310.
- Chen, T. Y. and Tang, C. S. (1997). Stres Appraisal and Social Support of Chinese Mothers of Adults Children with Mental Retardation. *American Journal on Mental Retardation*. 101(5) pp: 473-482.
- Crnic, K. A., Greenberg, M. T., Ragozin, A. S., Robinson, N. M. and Basham, R. B. (1983). Effects of Stres and Social Support on Mothers and Premature and Full-Term Infant. *Child Development*. (54) pp: 209-217.
- Dyson, L. L. (1993). Response to The Presence of A Child with Disabilities: Parental Stress and Family Functioning Over Time. *American Journal on Mental Retardation*. 98 (2) pp: 207-218.
- Dunst, C. J. and Trivette, C. M. (1986). Mediating Influences of Social Support: Personal, Family, and Child Outcomes. *American Association on Mental Deficiency*. 90 (4) pp: 403-417.
- Gowen, J. W., Martin, J. N., Goldman, B. D. and Appelbaum, M. (1989). Feelings of Depression and Parenting Competence of Mothers of Handicapped and Nonhandicapped Infants: A Longitudinal Study. *American Journal on Mental Retardation*. 94 (3) pp: 259-271.
- Hallahan, D. P. and Kauffman, J. M. (2003). *Exceptional Learners Introduction to Special Education*. Boston: Allyn and Bacon. pp: 486.
- Heller, T. Hsieh, K. and Rowitz, L. (1997). Maternal and Paternal Caregiving of Persons with Mental Retardation Across The Lifespan. *Family Relations*. 46 (4) pp: 407-415.
- Herman, S. E., and Marcenko, M. O. (1997). Perceptions of Services and Resources As Mediators of Depression Among Parents of Children with Developmental Disabilities. *Mental Retardation*. 35(6) pp: 458-467.
- Hong, J., Seltzer, M. M. and Krauss, M. W. (2001). Change in Social Support and Psychological Well-Being: A Longitudinal Study of Aging Mothers of Adults with Mental Retardation. *Family Relation*. 50 pp: 154-163.
- Kaner, S. (2003). Aile Destek Ölçeği: Faktör Yapısı, Güvenilirlik ve Geçerlik Çalışmaları. *Özel Eğitim Dergisi*, 4(1) s: 57-72.
- Kazak, A. E. and Marvin, R. S. (1984) Differences, Difficulties and Adaption: Stress and Social Networks in Families with A Handicapped Child. *Family Relations*. (33) s: 67-77.
- Kazak, A. E. (1987). Families with Disabled Children: Stres and Social Networks in Three Samples. *Journal of Abnormal Child Psychology*. 15 (1) pp: 137-146.
- Knussen, C. and Sloper, P. (1992). Stress in Families of Children with Disability: A Review of Risk and Resistance Factors. *Journal of Mental Health*. 1 (3) pp: 241-256.
- Krauss, M. W. (1993). Child-Related and Parenting Stres: Similarities and Differences Between Mothers and Fathers of Children with Disabilities. *American Journal on Mental Retardation*. 97(4) pp: 393-404.
- Lehman, C. M. and Irvin, L. K. (1996). Support for Families with Children Who Have Emotional or Behavioral Disorders. *Education & Treatment of Children*. 19 (3) pp: 335-354.
- Lusting, D. C. and Akey, T. (1999). Adaptation in Families with Adult Children with Mental Retardation: Impact of Family Strengths an Appraisal. *Education and Training in Mental Retardation and Developmental*. 34 (3) pp: 260-270.

Marcenko, M. O. and Meyers, J. C. (1991). Mothers of Children with Developmental Disabilities: Who Shares The Burden? *Family Relations*. (40) pp: 186-190.

Saetermoe, C. L., Gomez, J., Bamaca, M. and Gallardo, C. (2004). A Qualitative Enquiry of Caregivers of Adolescents with Severe Disabilities in Guatemala City. *Disability and Rehabilitation*. 26 (17) pp: 1032–1047.

Seltzer, M. M. and Krauss, M. W. (1989). Aging Parents with Adult Mentally Retarded Children: Family Risk Factors and Sources of Support. *American Association on Mental Retardation*. 94 (3) pp: 303-312.

Sucuoğlu, B. (1995). Özürlü Çocuğu Olan Anne Babaların Gereksinimlerinin Belirlenmesi. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*. 2 (1) s: 10-18.

Yıldırım, S. ve Arı, R. (1997). Zihinsel Engelli Çocukların Aileleriyle Sorunlara Yönelik Bir Eğitim Çalışması. 4. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri. Anadolu Üniversitesi. s: 477- 483.

Yurdakul, A., Girli, A. (1999). Engelli Çocuğu Olan Ailelerin Sosyal Destek Örüntüleri ve Bunun Psikolojik Sağlık İle İlişkisi. *İlkışık Dergisi*. <http://www.isikozelegitim.com> (Erişim Tarihi: 27.08.2007).